

N:o 99.

Af herr **H. Andersson** i Nöbbelöf, om ändrad lydelse af §§ 6 och 13 riksdagsordningen.

År från år har förslag blifvit väckt så väl om inskränkning i riksdagsmännens antal, som om utjemning af det orättvisa förhållandet med representationsrätten mellan städerna och landsbygden. Att den stora tillökningen af riksdagsmän ej kan vara gagnelig i längden, derom torde de flesta vara ense, äfvensom derom, att antalet från de större städerna tillväxa opropotionelt gent emot så väl de mindre städerna som emot landsbygden, då t. ex. endast Stockholms representanter till Andra Kammaren ökats med tre för hvarje af de senaste treårsperioderna.

Det förefaller äfven både inkonseqvent och orättvist, att under det en domsaga på landsbygden med 40,000 invånare endast får sända en representant till riksdagen, får en stad med 10,000 invånare utse en för hvarje fullt 10,000-tal, helst som ju alla böra verka för det, som kan anses vara för landet i dess helhet nyttigast och mest gagneligt; och städerna dessutom hvarken hafva så stor skattskyldighet eller bära så dryga omkostnader för landets försvar som landsbygden.

Det är nog sant att i städerna finnes mer bildning och intelligens, men deraf borde ju också följa, att en person från stad så mycket värdigare än en person från landsbygden skulle kunna representera ett lika antal inbyggare.

Många af städernas invånare erkänna visserligen så väl det obilliga i ofvannämnda stadgande, som jemväl önskvärdheten af en snar förändring härutinnan; men det oaktadt synes det vara ganska svårt, så väl för enskild motionär, som för konstitutionsutskottet att framlägga ett förslag till den åsyftade förändringen, hvilket kan vinna framgång i Riksdagens båda kamrar.

Vid 1887 års senare riksdag fattade visserligen båda kamrarne beslut i syfte att hämma tillökning af riksdagsmän från städerna till andra kammaren, men då dessa beslut ej voro fullt likstämmiga förföll frågan för den gången. Då dessutom anmärkningen om den stora tillökningen af riksdagsmän ej blott gäller Andra Kammaren utan äfven Första, lär en inskränkning äfven vara nödvändig i fråga om tillökning af riksdagsmännens antal i Första Kammaren.

Vid sistlidet års riksdag framlade konstitutionsutskottet förslag gående i den rigtning, att riksdagsmännen skulle för framtiden bestämmas till ett visst antal. Detta förslag afslogs af Första Kammaren fastän med ringa majoritet, men antogs af Andra, visserligen efter ganska beaktansvärda anmärkningar mot vissa detaljbestämmelser.

I detta sitt utlåtande till Riksdagen säger utskottet sig jemväl vara »af den meningen, att den alltjemt fortgående ökningen af antalet riksdagsmän bör på ett eller annat sätt begränsas, då en alltför mångtalig riksförsamling, lika väl som en allt för fåtalig, har sina olägenheter. Mot den förra har, såsom det synes med rätta, blifvit anmärkt, att öfverläggningarne och riksdagarne blifva längre, utan ökad säkerhet för mera mogna beslut, och kostnaderna större.» Dessutom hafva de allra flesta som yttrat sig i denna fråga ansett en förändring i nu rådande missförhållande vara nödvändig, och då enligt min tanke, i fråga om bestämmande af ett visst bestämdt antal riksdagsmän, bäst och rättvisast vore att bibehålla det nuvarande antalet så till vida att Första Kammaren bibehölls vid sitt nuvarande antal eller 145, och Andra Kammarens antal bestämdes till 225 hvilka enligt nuvarande folkmängd antagligen komme att väljas till Andra Kammaren, och att af sistnämnda antal, städerna finge välja en tredjedel och landsbygden två tredjedelar; hvilket skulle utgöra en medelväg emellan proportionen vid det nya representationsskickets införande och nuvarande förhållande.

På grund af hvad jag sålunda anfört får jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen ville besluta; det §§ 6 och 13 i nu gällande riksdagsordning måtte erhålla följande förändrade lydelse:

§ 6.

Mom. 1. Första Kammaren skall bestå af 145 ledamöter, hvilka för en tid af nio år utses af landstingen och stadsfullmäktige i de städer, som ej i landsting deltaga. Hvarje landstingsområde och sådan stad, som nu är nämnd, utgör en valkrets, för hvilken, efter folkmängden inom dess område, väljes en riksdagsman för hvarje fullt tal, motsvarande en 145-del af rikets folkmängd.

Mom. 2. För valkrets, som har mindre folkmängd än i mom. 1 sägs, väljes dock en riksdagsman.

Mom. 3. Derest det antal riksdagsmän, som med tillämpning af stadgandena i mom. 1 och 2 bör utses, icke uppgår till 145, skola för ernående af detta antal, de valkretsar, hvilkas folkmängd mest öfverskjuter det tal, som enligt mom. 1 är bestämmande för riksdagsmännens antal inom valkretsarne, vara berättigade att hvardera välja ytterligare en riksdagsman.

Mom. 4. Det antal riksdagsmän, hvarje valkrets, enligt ofvan angifna grunder, eger utse, bestämmes hvart nionde år af Konungen; och skall vid tillämpning af den sålunda fastställda ordningen iakttagas, att inskränkning icke sker i vald riksdagsmans rätt att under föreskrifven tid utöfva riksdagsmannakallet.

Mom. 5. Upphör stad att i landsting deltaga under den tid, för hvilken den af Konungen fastställda ordningen är gällande, inträder stadens rätt att utse riksdagsman dock icke förr, än ledighet uppstår i den valkrets, staden förut tillhört.

§ 13.

Mom. 1. Andra Kammaren skall bestå af 225 ledamöter, deraf 150 för landet och 75 för städerna. Dessa ledamöter väljas för en tid af tre år, räknadt från och med januari månads början året näst efter det, under hvilket valet skett.

Mom. 2. Å landet, hvartill i fråga om riksdagsmannaval äfven räknas köpingar, utses för hvarje domsaga en riksdagsman. Understiger domsagornas antal 150, skola, för ernående af det bestämda antalet riksdagsmän, de folkrikaste domsagorna, så vidt ske kan häradsvis, indelas i två valkretsar, som hvardera välja en riksdagsman. Öfverstiger domsagornas antal 150, skola, i den mån sådant erfordras, angränsande domsagor, som hafva minsta folkmängd, förenas, två och två till en valkrets.

Mom. 3. I stad, hvars folkmängd uppgår till eller öfverstiger en 75-del af folkmängden i rikets samtliga städer, väljes efter stadens folkmängd en riksdagsman för hvarje fullt tal, motsvarande en 75-del af städernas folkmängd. Städer med mindre folkmängd än nu är sagdt ordnas, så vidt ske kan länsvis, i så många valkretsar, som, med iakttagande af att hvardera utser en riksdagsman, erfordras för uppnående af det i mom. 1 föreskrifna antal riksdagsmän för städerna.

Mom. 4. Indelningen af omförmälda valkretsar så och riksdagsmännens antal för hvar och en af de städer, hvilkas folkmängd i och för sig berättigar dem att utan förening med annan stad välja riksdagsman, bestämmes efter ofvan angifna grunder hvart år af Konungen. Den ordning, som sålunda fastställes, vinner tillämpning vid de val, hvilka näst derefter, enligt § 15 mom. 1, skola ega rum. Köping eller annat samhälle, som erhåller stadsprivilegier, räknas i fråga om riksdagsmannaval fortfarande till landet, till dess ny valkretsordning varder faststald.

Med anledning af det föreslagna stadgandet i § 13 mom. 1, angående sammanslagning af tvenne domsagor till en valkrets, är det jemväl nödigt erhålla en bestämmelse, om hvilken domhafvande som i sådant fall skall förrätta riksdagsmannavalet, hvarför jag äfven föreslår

att till § 16 mom. 1, måtte göras följande tillägg:
Komma, på grund af § 13 mom. 2, tvenne domsagor att förenas till en valkrets, skall valet förrättas inför domhafvanden i den domsaga inom valkretsen, som har största antalet invånare.

Om remiss till konstitutionsutskottet anhålles.

Stockholm den 25 januari 1890.

Hans Andersson

V. Nöbbelef.

N:o 100.

Af herr **E. Fredholm**, om ändring i § 32, mom. 2 i gällande reglemente för riksbanken.

Riksbankens nu gällande reglemente är i de flesta fall mycket tillfredsställande, men skulle i ännu högre grad blifva detta, i händelse lånetiden för afbetalningslån utsträcktes till fem år samt att inbetalningen finge erläggas med $\frac{1}{5}$ -del en gång om året.

För i synnerhet den mindre jordbrukaren vore en sådan anordning högst önskvärd, enär en egare eller innehafvare af en liten hemmansdel med ringa betalningsförmåga blott en tid under året — efter fullbordad